

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **tokih, četrtek in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Pesamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravitelstvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so prave poštnine.

„P. edinstvi je moč“.

Naše železniško vprašanje.

II.

Govor posl. Koblarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca 1896.

Visoka zbornica! Železniško vprašanje, o katerem se govori že leta in ki se dotika najvitalnejih koristi vseh zapadnih pokrajin avstrijske monarhije, vprašanje zveze, nezavisne od južne železnice, notranjosti države z našim prvim pristaniščem tržaškim, utegne se, kakor se je nadejati, vendar enkrat rešiti v kratkem.

V tem prevažnem trenutku je na nas, gospoda moja, in zlasti na modrosti njegove ekscelence gospoda železniškega ministra, da-li se to vprašanje reši v blagor ali na škodo naše ljubljene Avstrije, da-li nam bodo peli hvalo prihodnji rodovi, ali pa bodo jadikovale globoko obžalovali naš sklep.

Ako v svojem razlaganju navedem za načrt, kojega hočem posebne naglasiti, tudi nekoliko argumentov, ki so se že naveli v tej zbornici, storim to iz dvojnega vzroka: z jedne strani hočem, da se ne pozabijo ti argumenti, in na drugi strani naj bi bilo to v dokaz, da so ti argumenti krepki dovolj in da niso nič zgubili na svoji moči v dolgih letih.

Ko opazamo veliko povzdigo Reke in ko vidimo, kako temu pomorskemu mestu, odvzetemu deželi Kranjski in vsled tega vsej tej državni polovici na ne popolnoma rešen način ter prisojenemu, v njega razvoju do prvega pristanišča ob morju Adrijanskem hiti na pomoč ogerska vlada z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago in zlasti z nizkimi železniškimi tarifami, potem se moramo pač čuditi, da avstrijska vlada tako malo skrbi za prvo pomorsko-trgovinsko mesto tržaško in za prvo skladišče naše mornarice, namreč za Pulj.

Za popolnjenje mreže državnih železnic obstoje, kakor znano, trije glavni načrti, namreč oni za železnico Divača-Loka-Celovec, za železnico Gorica-Bohinj-Medvedja dolina-Celovec, in za železnico Gorica-Predel-Beljak in dalje preko Tur. Ako te tri načrte natančno premostrimo z ozirom na najznamenitije štiri momente, ki jih je treba imeti pred očmi o gradnji železnic, namreč: 1.)

Visokost stroškov, oziroma težave v sestavi tal; 2.) kratkost; 3.) strateške koristi; 4.) koristi industrije in trgovine, tako prihajamo do sklepa, da prva črta najbolje odgovarja vsem tem zahtevam. Odkar se je zgradila proga državne železnice Trst-Herpelje-Divača, ustanovila se je trdna podlaga za železnico Divača-Loka.

Trst je zvezan sedaj z notranjostjo države le po jedni sami železniški črti, namreč po južni železnici. Ta železnica ni kratka, zato pa trpi pomorska trgovina preko Trsta in se obrača preko pristanišč Severnega morja. Zlasti pa trpi vsled tega naša avstrijska industrija. Neobhodno potrebno je torej, da se napravi najkrajša zvezna črta notranjih dežel avstrijskih z morjem.

Oglejmo si južno železnico! Težave, o kojih se je govorilo tu že večkrat, obstoje še vedno. Tu je ljubljansko barje, ki je ravno tako mehko kakor pred leti, in železniški vlaki pomikajo se po tej ravnini le z velikimi težavami in počasi. Potem prihajamo do vijadukta v Borovnici; tu je velika nevarnost, da bi se poškodoval isti, zlasti v času vojne, zbok česar bi nastale dlje časa trajajoče ovire v prometu. Potem prihajamo v Postojno, kjer so veliki zameti, in včasih morajo se celo pošta in druga prometna sredstva prevažati na voze preko Senožeč, ali celo preko Pontabelja; vsakdo mora spredvideti, kaj to pomeni, ako bi v vojnem času pošta hodila preko tuje dežele, namreč preko Italije.

Črta Divača-Loka, ki se mi vidi jedino primerna, ne le da skrajša za 34 kilometrov zvezo med obema točkama Divača-Loka, ampak pomikala se bo tudi po trdnem in zavarovanem zemljišču in ne bo izpostavljena onim nevarnostim kakor južna železnica. Veliko več so težave v sestavi tal na Bohinjski železnici. Po poročilu inženirja Seemillerja bilo bi na tej črti, na progi Gorica-Sv. Lucija: 6 tunelov, 2 vijadukta, 1 most; na drugi progi Sv. Lucija-Bohinj-Zerovnica: 3 tuneli (jeden dolg 5400 metrov in dva druga skupno 1070 metrov), 2 vijadukta in 7 mostov. Stroški Bohinjske železnice bi znašali 32 milijonov za 98 kilometrov, a črta Divača-Loka, na podlagi ekspozeja njegove ekscelence gospoda finančnega ministra od 24. oktobra 1895, za 88 kilometrov

za polovico manj, namreč le 18 milijonov goldinarjev. Nadaljevanje preko Karavank, namreč preko Ljubelja, oziroma kokrško dolino, ali preko Stola v Medvedjo dolino, je tako pri jedni kakor pri drugi železnici proračunjeno na 20 milijonov goldinarjev. Na progi Gorica-Trst še vedno od južne železnice zavisna Bohinjska železnica šla bi po zapuščenih, neobljudenih krajih brez trgovine in industrije.

Jaz sam sem prepotoval te kraje. Od Bohinja preko velikega gorovja in dalje od Podbrda vleče se dolga dolina do Sv. Lucije. Tu je le raztrešenih hiš in ni niti sledu bodisi industrije ali trgovine, dočim, ako si ogledamo kraje, po kojih naj bi tekla železnica Divača-Loka, vidimo najprvo veliki industrijski kraj Tržič, potem pridemo do Kranja, kjer so veliki tedenski semnji, potem Loka, točka, kjer se spajati obe dolini, poljanska in selška.

Tu v selški dolini je zopet znameniti rudniški kraj Železniki, potem je poljanska dolina, tudi lepa dolina, kjer je bogata živinoreja, kakor tudi v selški dolini; potem bi železnica vodila dalje mimo blizu Idrije, ki je, kakor znano, velik cesarski rudnik; konečno so še lepi kraji Razdrto, Senožeče itd., torej sami kraji, bogati na industriji in rodovitni.

In slednjič, ako krenemo od jednega teh krajev v Gorico preko vipavske doline, imamo vse, česar si žele Goričani. Vipavsko dolino ni smeti ceniti prenizko; tam je razvito sadjarstvo in vinogradstvo. Tudi v vojaškem pogledu bi močno odgovarjala ta železnica, ker bi ne tekla vsporedno z italijansko mejo, ampak naravnost v trebuh sosednje države.

Od Pulja, od vojnega pristanišča puljskega, na kojega treba poseben ozir jemati se strateškega stališča, je sedaj do Beljaka 357 kilometrov, preko Bohinja bi bilo 367, po predelski železnici 328 kilometrov, in po železnici Divača-Loka le 322 kilometrov. Torej kažejo že te številke, da bi zlasti za Pulj najbolj odgovarjala železnica Divača-Loka. Sosebno za slučaj vojne, bila bi največje važnosti nezavisnost od južne železnice, neodvisna pa bi bila le železnica Divača-Loka.

Kar se dostaje stroškov te železnice v pri-

PODLISTEK.

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevod M. C. —

Amor, che al cor gentil
ratto s' apprende.

Ni temu niti še dve leti, odkar sem zapustil sijajni, delavni in lehkoživi, resni in veseli Pariz. Kaj da naj rečem o tem nepreglednem morju vilinskih in veličanstvenih zgradb in spomenikov? Kdo bi mogel predstaviti Pariz golimi besedami? Pariz je možno opisati, toda z jedno samo besedo, a ta je — Pariz!

Francozi so, kar je vedel tudi že Tacit, in kar vedo tudi danes mnogi ljudje, jako prijazni s tujcem in ljubijo družbo, zbok česar tudi meni ni bilo težko, seznaniti se z nekojimi gosti najljubše mi kavarne „de la paix“. Najbolje se mi je prijelubil neki vojaški zdravnik, človek, ki je bil vesel, duhovit in do skrajnosti ljubezniv in uljuden. Nazival se je Armandom. Videla sva se prav pogosto. Minolo je malo časa, ko me je ta prijatelj uvel v svoje

stanovanje, kjer me je seznanil se svojo materjo in sestro, ki sti se skoro spoprijateljili z menoj.

Nekega večera zbralo se je lepo društvo v ukusnih salonih mojega prijatelja. Zabavali smo se, da se ne moreš bolje. V francoskih krogih je razgovor živahen in duhovit.

Z ustnic, kojimi se nasmehujejo neprestano in odlično, švigajo iskre na vse strani. Tu vladati najkrasnejša prijaznost in največa svoboda, ne da bi kdo prestopal meje dostojnosti. Nikjer ne opažam salonskega suženjstva, napete in smešne otrpnosti od onkraj Rene.

Zdravnik Armand se je razgovarjal z menoj o raznih malenkostih, ki so polnile naše vsakdanje življenje, in v resnici ne bi mogel povedati, kako sva prešla na zadnjo francosko-rusko vojno in na nesrečno komuno. Naposled sem naprosil Armanda, naj mi posodi koje delo o tej vojni, ali o komuni, rekši mu, da ne morem zaspati, ako nimam knjige v roki. Prijatelj se je zamislil malce, potem pa je rekel, uprši kazalec v čelo: „A glej! imam nekaj . . . spominov . . . zanimali vas bodo . . . Pisani so v jednom slovanskih jezikov“.

Odšel je, a se kmalu povrnil iz svojega kabinetu, da mi izroči zvezček papirjev. Vprašati ga nisem mogel ničesar o tem zvezku, kajti v isti hip se je jela razhajati odlična družba. Bilo je že kasno. Vsi smo se razšli. Obsut najljubeznivimi besedami, in stisniviš opetovano nekoliko mehkih ročic, vesel in srečen odšel sem iz stanovanja Armandovega. Dospevši v svojo sobo, izvlekel sem zvezčič iz žepa, zapalil si smotko, ter, položivši se na divan, počel sem čitati sledečo pripoved, pisano, na veliko moje začudenje, v hrvatskem jeziku. Evo vam, kar sem čital:

Moji spomini.

I.

Ko mi je bilo dvajset in pet let, bil sem v zadnjem tečaju zdravništva na vseučilišču dunajskem. Na Dunaju bilo mi je jako nadležno. Navadno sem samotaril. Bil sem zelo marljiv dijak. Mati-udova imela je mene samega. Ljubila me je kakor ljubi vsaka mati svojega jedinca. Pokojni oče nam je ostavil veliko imetje, a mati, vedoča, da nisem vrtoglavec in razsipalec, pošiljala mi je večje svote, kojimi sem se kupoval potrebne knjige

meri z železnico preko Tur, vide se mi posebno važno naglasiti, da, dočim bi znašali za železnico Divača-Loka-Celovec le 16 milijonov + 20, bi znašali stroški po poslanca vitez Stalitzu toli hvaljene železnice preko Tur 27 milijonov preko Predela in 29 milijonov preko Tur.

Toliko Bohinjska kolikor Predelska železnica vodili bi na progi do sv. Lucije tikoma ob italijanski meji, in sicer vspešno z isto. Usojam si opaziti mimogredé, da je Njegovo Veličanstvo iz strateških ozirov proglasilo Predelsko železnico neizvedljivo.

Temu torej ni možno oporekati: da popolnjenja južnega omrežja državnih železnic ni možno doseči ni po Bohinjski ni po Predelski železnici in da bi tudi v bodoče ostal zavisen od privilegovane južne železnice promet med Gorico in Trstom, oziroma Gorico-Nabrežino-Divačo za Istro. Ni tako stanje, ni nadaljnje vzdrževanje obstoječe pešne pogodbe na progi južne železnice Ljubljana-Divača, ne more odgovarjati splošnim koristim avstrijske trgovine in industrije, niti koristim a. kr. državnih železnic.

Proti gradnji državne železnice od Gorice do Trsta protestovala bi družba južne železnice, ki je od 1. januarja 1881 sem zopet v posesti svojega prelacijskega prava (svojih izgovorjenih pravic.)

Kar se dostaje Gorice, mogla bi se popolnoma zadovoljiti z gradnjo stranske črte loške železnice, preko vipavske doline do Gorice. Istotako bi zadoščala za Bohinj lokalna železnica iz Bistrice do Lesc. Pred vsem pa, in to je kardinalna točka želja moje domovine Kranjske in ostalih dežel ob črti od Istre do Češkega, zgradila naj bi se čim preje samostojna zvezna črta Divača-Loka v povzdigo prometa pomorskega emporija tržaškega z notranjimi deželami, sosebno z na industriji bogato Češko, v povzdigo prometa na državnih železnicah in v varovanje strateških koristi.

Še par besed o železnici preko Tur. Menil sem, da posl. vitez Stalitz navede danes posebno prepričevalnih dokazov, toda gospoda moja, priznati mi je, da me njegovi dokazi ni najmanje niso mogli pridobiti za železnico preko Tur, tem manje, ko sem se prepričal, da je gospod govornik naglašal le Trst in Nemčijo, sosebno Hamburg, meni pa je v prvi vrsti zastopati avstrijske koristi. Govoril je tudi o Švici ter je rekel, da se tam oglašajo proti železnici preko Tur (Oporekanje), ker se boje tam, da bi jim ista utegnila škodovati.

Agitacija v prilog železnici preko Tur in proti direktni črti Trst-Praga opravičuje skoraj k domnevanju, da je nekaterikom na tem, da bi zagovarjali koristi nemške države pred potrebami našega ljudstva. (Posl. dr. Steinwender: To je neslano sumničenje!) To ni nikako sumničenje. Rečeno je bilo že, da bi bil promet med Nemčijo in Trstom večji nego je sedaj, da bi Trst potem bolj procvital kakor sedaj, ker bi bili potem tesnejši zlasti trgovinski odnosi med Nemčijo in tem mestom. Toda kaj briga nas Nemčija? Nemčija naj sama skrbi za-se!

Dosedaj še nisem nikdar čul o kakem prispevku Nemčije za železnice preko Tur. (Posl.

Leta 186*. pristudilo se mi je dunajsko življenje. Rad bi bil šel na potovanje. Pisal sem materi. Ona zadovoljna. Dospel sem najprej domov, ostal sem kakih petnajst dni v najmilejšem mi društvu, v društvu oboževane mi majke. Pripravil sem se na pot. Dalmacija mi je prišla na misel, ali bolje rečeno, Dubrovnik. Srce me je neprenosljivo vleklo v to slavno mesto, v rojstveno mesto naših velikanov. Početkom maja ukrcal sem se v Trstu ter odplul naravnost proti gnezdju hrvatskih vil.

Morje! ... Bil sem presrečen.

Vreme je bilo krasno, a neizmerna pot tiha, silajna in gladka. Na parniku je vse vrvelo potnikov. Takoj prvi dan opazil sem izredno krasno, črno-oko devojko. Bila je v družbi stareje gospe. Na krovu, kjer sti se sprehajali ti dve ženi, sem bil opazil, da me mlajša tu pa tam pogleduje skrivaj. Tudi za mizo o obedu srečavali so se najini pogledi, a meni se je videlo, kakor da vidim rudečico sramožljivosti na njenem dražestnem licu.

Meni nasproti sta sedela navadno dva gospoda, ki sta se razgovarjala po nemški. Mlaji je neprestano upiral svoje oči v ono lepo gospodičino.

vitez Stalitz: To ni bilo rečeno! — Poslanec Swoboda: Mi nočemo zidati železnice tujim denarjem! Naravno, a mi ne bomo dajali svojega denarja za povspesevanje tujih koristi. (Tako je! — Oporekanje.) Rečeno je bilo, da bi bil promet med Nemčijo in Trstom le transitni (prevozni) promet. No, gospoda moja, morda bi zaslužili s tem kak novčič ali goldinar, toda, to bi bilo jako malo v primeri z izgubo, koja bi trpeli, ker bi se zapostavljala naša industrija in naša trgovina. Ali naj ostanemo mi Avstrijci za vedno le tlačani, ali ne bi morali posebno gledati na to, da povzdignemo sami sebe gledé trgovine in industrije in da ne bi gledali vedno na to, da se povzdiga Nemčija! Vse je zastoj, in jaz se povračam k trditvi, da bi le Nemčija imela dobiček od tega, dočim bi trpele škodo najvažnejše pokrajine avstrijske. Železnica preko Tur bi se tudi radi Gotthardske in Brennerske železnice izplačevala slabše, nego menijo gospodje, ki se toli potezajo za isto. Mi naj bi imeli le stroške in jako malo dobička.

Z ozirom na trgovino in industrijo, ki dokaj lepo cveteti zlasti na Češkem in ki naj bi našli svojo pot do morja, je neobhodno potrebno, da gradimo železnico, ki bo zastopala posebno avstrijske koristi.

Nevarnost, da bi železnica preko Tur veliko škodila Avstriji in sosebno notranjim deželam, so že sprevideli nastopni zastopi in so se vsled tega izrekli proti železnici preko Tur, namreč deželni zbori na Dunaji, v Celovcu in v Ljubljani — zlasti poslednji je letos zopet vsprejel resolucijo, posebno naglašujočo železnico Divača-Loka —, trgovinske zbornice v Ljubnem, Pragi, Celovcu, Gradcu, Lincu, na Dunaju, v Ljubljani, v Hebu in poleg teh še mnogo občinskih zastopov.

Menim, gospoda moja, da sem zadostno zagovarjal avstrijske koristi, zagovarjal bodem iste vsikdar, in si torej dovoljujem nasvetovati nastopno resolucijo (čita):

„C. kr. vlada se pozivlja, da še v teku tega leta predloži tej zbornici predlogo za zgradnjo južne dopolnilne proge državnih železnic Divača-Loka-Celovec, in v zvezi s to, proge po vipavski dolini do Gorice. (Dobro! Dobro!)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 24. marca 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je vsprejela včeraj v tretjem čitanju vladno predlogo o potih za silo. Ker je bilo došlo nedavno do pretepov in odurnih prizorov na vseučilišču dunajskem zato, ker so protisemitski dijaki proglasili židovske dijake nezmožnimi dajati zadoščenje in da se torej ne bodo več spuščali v dvoboje s poslednjimi, seveda nemškoliberalni poslanci niso mogli drugače, nego da so se s posebno interpelacijo v poslanski zbornici zavzeli za toli kruto „žaljene“ krivonoge in krivonose dijake židovske. Nemško liberalni poslanci niso mogli molčati, ko je bilo po koncu vse nemškoliberalno popolnoma požidovljeno časopisje. To časopisje je zahtevalo najstrožje postopanje proti antisemitskim dijakom, da, pravo pravcato proganjanje, razpuščenje dijaških društev, uničenje ekzistencij vseh onih mladeničev, ki se držejo

Na tem potu naučil se nisem ničesar, ali vsaj jako malo. Mesteca, sela in otoci so se vstili jeden za drugim, no, jaz sem se malo briga za njihova imena. Polastila se me je čudna otožnost. Čutil sem v srcu nemir, neke čudne slutnje. Kjer-koli sem bil, mislil sem na črnooko gospodičino. V kabini in na krovu, povsodi se mi je zibal pred očmi njena slika. To me je jelo srditi naposled.

Ko smo dospeli v Spljet, povspel sem se na krov, oziral sem se okolo sebe, a one lepe sopotnice moje ni bilo nikjer. Mislil sem, da je morda doli, v salonu za gospe; naslonil sem se na ograjo, da vidim male ladjice, priplule pod parnik, da se nanje ukrcajo oni potniki, kojim se je pot dovršil v Spljetu. Zatrepetal sem. V jedni onih ladij sedela je krasna gospodičina z ono nerazdružno gospo. Najini pogledi so se srečali, devojka je pordečela, klonila z glavo, ladjica je odplula ter zaveslala v pristanišče.

Malo potem je zažvižgal par, kolesa so zašumela in ladija je brazdala proti jugu.

Jaz nisem mogel obrniti očesa od ponosnega

pokazati neprijazno lice kojemu mlademu potomcu Abrahamovega rodu. Mi nikakor nočemo zagovarjati izgrediv, ki so se bili prigodili nedavno na vseučilišču dunajskem radi „židovskega vprašanja“, to pa že rečemo, da židovsko-liberalno časopisje nima ni najmanje pravice zgražati se nad takimi dogodki. Saj so bili ravno nemški liberalci, ki so na vseučilišču dunajskem zasejali seme izgrediv in demonstracij; sedaj naj le molče, ako jim je sad tega semena zrasel čez glavo! Ko so dijaki demonstrirali za dobe ministerstva Hohewartovega, ko so uprav divjali proti učenjaku in duhovniku Massenu — tedaj je bilo vse prav in lepo in nemškoliberalno časopisje ni moglo prehoviti „opravičenega ogorčenja idealne, za svobodo in napredek vnete mladine“, in še vspodbujalo je to mladino k nadaljnemu — „delovanju“! Kako se spreminjajo časi! Danes vleče sapa iz druge luknje. Ker pa je vihar, ki je nekaj pometal z vsemi onimi, ki niso prisegli na liberalno zastavo, potegnil sedaj v vrtimec njega provzročitelje same, jelo je isto liberalno časopisje kar hkratu obsojati demonstracije na vseučilišču kakor znak za XIX. stoletje sramotae „surovosti“. Demonstracija, naperjena proti katoliškemu duhovniku je hvalevreden čin; naperjena pa proti Židu, je — surevost. Tako se menjajo nazor po potrebah in stiskah te gospe. Nekaj so hralili in vspodbujali, sedaj pa interpelujejo in kličejo na pomoč vlado, ministre, policijo in vso državno oblast. No, naši ministri navadno niso gluhi za pritožbe nemških liberalcev in tudi sedanji načelnik naučne uprave je storil, kar je mogel, da potolaži razburjene duhove v židovskoliberalnem taboru: zagotovil je včeraj v poslanski zbornici, da se je uvela stroga preiskava, da je bilo že kaznovanih več dijakov in da so oblasti storile vse potrebno v preprečenje takih izgrediv za bodočnost. Tudi proti društvom se bo postopalo, ako so se pregrešila proti zakonom.

V včerajšnji seji so interpelevali poslanci Laginja in tovariši radi osnutja dveh srednjih šol hrvatskim učnim jezikom v Pazinu in Pulju, poslanci Biankini in tovariši pa finančnega ministra radi povišanja davka na stanarino po mestih v Dalmaciji.

„Primorski list“ piše v svoji zadnji številki:

„Edinost“ meni, da Bog vé kako gorimo za tako zvano „trozvezo“. Ni res. Dr. Mahnič je v „Rimskem Katoliku“ l. 1892. v svoji „politični izpovedi“ odločno obsodil trozvezo ter dovolj jasno dal razumeti, da se mu zdi za Avstrijo koristnejša zveza z Rusijo. Bilo je to o tistem času, ko je poslanec dr. Gregorič v delegacijah zagovarjal trozvezo. Mi pa imamo proti „Edinosti“, da se toliko unema za ruski vpliv na Balkanu; z ruskim vplivom se razširja in vtrjuje pravoslavje. Mi smo za politično neodvisnost Bolgarije in drugih neavstrijskih narodov na Balkanu; železna pest ruska bo le zadušila vsak prost razvoj teh narodov. Rusija ima dovolj drugje opraviti. A kar je največ: nam je katoličanstvo nad slovanstvom; Bolgari so se vedno nagibali k Rimu; ni še davno od tega, ko je bilo upanje, da se bolgarski narod povrne v naročje rimske cerkve. In kedo je to preprečil? Ruska perfidna politika. In s tako politiko simpatizovati? Nesrečna Bolgarija!

Spljeta. Čudno mi je bilo v duši in jako sem obžaloval, da se nisem izkrcal v Spljetu. Velika slabost se je polastila vsega mojega bitja, ko se je skril Spljet za otokom Brač. Sprehajaje se po krovu zaglobil sem se v razne misli. Neveselo sem premotrival sinje zapadno površje morskao. Obzorje je žarelo v krvavem žaru. Solnčni žarki daljšali so se, dvigajoči se iz morja, po rdečem zapadu. O mraku dahnil je svežji vetrič od kraja. Dim se je leno vil nad parnikom.

Pri večerji nisem videl one dvojice nemške, ki mi je sedela nasproti do Spljeta.

Ustal sem v Dubrovniku.

V polutemni senci bujnega gajiča čital sem velikim čarom Gundulića. Nikoli poprej se še nisem tako naslajal na njem. V naši Ateni ostal sem deset dni, naslajaje se o mehke in milozvočnem izgovoru hrvatskega jezika. Iz Dubrovnika ubral sem jo naravnost v Spljet. Pogled z morja je prediven: veličanstveni zvonik, Dukljanova palača in ostale velike zgradbe, ki so se namizale na obali, očarajo menda vsakogar.

(Dalje prihodnjič.)

A mi pravimo: Blagor njim, ki so obdaru-
vani toliko mero — najivnosti, da menijo, da ko-
ristijo dobri stvari Bog ve koliko, ako nočejo in
nočejo pripoznati suhih dejstev. Proti toli utrjeni
— najivnosti je seveda zastoj vsa borba: to je
boj brez upa zmage. In zato pokladamo orožje
pred „Primorskim listom“ — razoroženi smo. Ob-
sojati trozvezo in potem pa proslavljati tisto „ne-
odvisnost Bolgarije in drugih neavstrijskih naro-
dov na Balkanu“, ki je bila vodilna misel v
balkanski politiki iste trozveze, in pa govoriti
o perfidnosti ruske politike vzlic dejstvu, da je
bil na čelu protiruski politiki na Bolgarskem je-
den Stambulov — tako pobijati svoje lastne izjave
se svojimi lastnimi izjavami, v to treba pač ve-
like — najivnosti!! Razoroženi smo, proti takemu
naziranjju ne poznamo leka. Mi nočemo trditi ni-
česar, ali dogodki o padu Stambulovega, o poto-
vanju bolgarske deputacije v Petrograd, o prestopu
princa Borisa in slednjič o spravi z Rusijo, so go-
vorili glasno in jasno, kako misli in čuti narod
bolgarski. Mi smo beležili ta dejstva, ostali pa
smo in hočemo ostati oni verni katoliki, ki obso-
jajo korak princa Ferdinanda, v verjenju, da bi bil
moral ostaviti tla bolgarska, ko je videl, da zija
med njim in narodom toli široki prepad.

Dogodki v Italiji. Italijanska poslanska
zbornica je dovolila kredit za Afriko v
svoji seji dne 22. t. m. Glasovanje vršilo se je
tajno; 214 glasov dovolilo je kredit, 58 ga je od-
rekalo. Med onimi poslanci, ki so glasovali proti
kreditu, bili so seve poslanci skrajne levice, med
temi skupina iredentovcev, koja skupina ima na
čelu znanca Imbrianija in Barzilaja. Časopisje
v Italiji komentuje izid tega glasovanja v dolgih
čankih. Glasila sedanjega ministerstva beležijo je
kakor poraz Crispijeve stranke. Rimska „Riforma“
konstatuje, da se je povodom tega glasovanja od-
cepilo samo 26 poslancev od bivše Crispijeve ve-
čine in da zatorej to glasovanje ni nikakoršnega
politiškega pomena. Tej optimistiški sodbi nasproti
pa sklepa iz izida tega glasovanja list „Il Popolo
Romano“, da sedanje ministerstvo nima ve-
čine v zbornici in da je večina poslanske
zbornice le sporazumno z ministerstvom
povoljno rešila to bistveno važno vprašanje. Isti
list zatrjuje, da se more sedanja vlada vzdržati
na krmilu, če ne sklene Italija miru z Menelikom,
samo v tem slučaju, ako spremeni osebo ministra
za zunanje posle in ako zamenja nekatere voje-
vite člane ministerstva s takimi, ki delujejo na to,
da se Italija umakne iz Afrike. — Danes se je
sestal senat v sejo, da razpravlja o kreditu za
Afriko. Ker večina senatorjev soglašja s sedanjim
ministerstvom, pričakovati je, da i senat dovoli
kredit po kratkih razpravah.

Poslednja seja poslanske zbornice italijanske
bila je naravnost škandalozna. Došlo je do tako
hrupnih, strastnih pojavov, da se je bilo bati, se-
daj, sedaj navstane splošen pretep. Predsedniku ni
bilo možno pomiriti razburjenih duhov in moral je
pretrgati sejo. Poslanec Barzilaj se je v splošnem
hrupu sprl z bivšim ministrom, poslanec genera-
lom Mocennijem. Poslednji je nazval Barzilaja laž-
nika, le-ta ga je zavoljo te psovke pozval na dvo-
boj. Ta dvoboj bil je dne 22. t. m. zunaj mesta
Rima. Barzilaj je Mocennija na lahko ranił s sab-
ljo na ledjah, Mocenni pa je Barzilaju odsekal kos
desnega ušesa v večen spomin na glasovanje o
kreditu za Afriko.

V Rimu se širi revolucionarna misel. Temu
se ni čuditi, kajti socialni demokratje imajo v
Italiji mnogo privržencev, a od socialne demo-
kracije do republičanstva je samo neznaten korak.
Predvčerajšnjem priredili so prijatelji in somišlje-
niki socialističkega poslanca De Felice Giuffride
istemu slavnosten obed v Rimu. Tem povodom
izustili so razni govorniki govore, iz katerih je
zvenela odkrita anarhija in v katerih so nagla-
šali med splošnim odobravanjem, kako velikansko
napreduje revolucionarna ideja pod sedanjim —
konservativno liberalnim ministerstvom!

Italija v Afriki. Kakor je razvidno iz naj-
novejše vesti, objavljene v današnjem zjutrjanem
izdanju, kaže vse na to, da Italiji ni do miru z
Menelikom. Sedanja poročila torej svedočijo, da se
nismo motili, ko smo beležili z vso rezervo in de-
loma celó skeptičsko nevernostjo vesti o pogajanjih
zaradi mira. Italija pa ne mara miru, ker se brz-
kone zanaša na Angleško in na vspehe, koje utegne

pridobiti si angleško - egipčanska vojska proti
dervišem. Včeraj iz Rima došlo zasebno poročilo
zatrjuje naravnost, da je Angleška nasvetovala
italijanski vladi, naj se ista nikar ne žuri s
sklepanjem miru z Menelikom, ker
se morejo dogoditi v kratkem stvari,
ki utegnejo popolnoma sprjemeniti
položenje v vstočni Afriki. To je menda
dovolj jasno rečenol

Javno menenje v Italiji toži se na vlado,
ker pošilja v svet pomanjkljivih, nejasnih poročil,
novemu ministerstvu pa očita nedoslednost in zme-
šnjava, kakoršna je bila gledé politike v Afriki v
prejšnjem ministerstvu. In ta nedoslednost kaže se
že v tem, ker je vlada ukazala oborožiti Kasalo
in vstočno Kasale na cesti v Agordat ležečo trd-
njavico Sadberat, dasi je bilo prej določeno in
sklenjeno izprazniti Kasalo. Danes propovedujejo
mir, jutri se pripravljajo na nadaljevanje vojne!

Različne vesti.

Prihodnja številka našega lista izide v čet-
tek zvečer ob navadni uri, ker zaradi praznika
odpade zjutrnanje izdanje.

Za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda
nabrala je gospa Metlikovič dne 22. t. m. pri veselici,
prirejani v slovo g. voditelju Kamušič-u, v šoli
pri sv. Jakobu, 32 kron in 42 st. Istej je darovala
vesela družba v Lipici pri gsp. svetniku Legatu
10 gld. — Marica 1 krono, ker je bila obdarovana
z knjižico „Obnarodimo še nekaj“. — G. Ponikvar
pri vpisanju v družbo sv. Mohora 1 krono.

Tužna vest. Iz Kopra nam pišejo: Našega
rojaka, prečestitega gospoda profesorja c. k. učiteljskega
v Kopru in slovenskega pisatelja Julija
plem. Kleinmayerja zadela je huđ udarec. Umrli mu
je dne 22. t. m. v Ljubljani njegova mati Josipina
rojena Graveljnova. Pogreb boče dne 24. t. m. ob 3
uri popoldne. Naše sožaljenje!

Nov sodnijski tolmač. Više deželno sodišče
v Trstu imenovalo je odvetniškega kandidata drja.
Otona Rennerja v Trstu tolmačem za nemški,
odnosno italijanski jezik.

Nov zdravnik. Dr. Guido Benardelli do-
bil je dovoljenje, da sme vršiti v Trstu zdravniško
prakso.

Pevsko društvo „Kolo“ v Trstu je preneslo
svoj občni zbor na oljčno nedeljo dne 29. t. m.
ob 4. uri pop. Zborovanje se boče vršilo v pro-
storih „Tržaškega Sokola“, ulica Farneto. Vspored:
1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3.
Poročilo blagajnika. 4. Nasveti in predlogi. 5. Vpi-
sovanje udov. — Vabljeni so prijatelji slovenske
pesmi, posebno mladeničev, unetih za narodno petje,
pričakujemo v obitem številu.

Na svidenje v nedeljo! ODBOR.

Poziv. Podpisani vabi nadzornike in nadzor-
nice „Del. podp. društva“ na posvetovanje, ki boče
v nedeljo dne 29. t. m. radi sestave novega od-
bora. Zajedno so vabljeni vsi drugi členi, da se v
obilnem številu udeleže tega posvetovanja.

Fran Andrejčič,
načelnik nadzornikov.

Šolska veselica, koja je priredila tukajšnja
slov. šola v nedeljo popoldne v slovo voditelju
g. M. Kamušiču vršila se je prav častno.

Takoj po 8. uri začelo se je nabirati občn-
stvo in bati se je bilo, da prostor ne boče mogel
sprejeti vseh. In res hipoma bila je prostorna so-
bana napolnjena do zadnjega kotička tako, da se
je moralo mnogo občinstva zadovoljiti zunaj ali se
vrniti. Mej občinstvom opazili smo tudi prav častno
zastopano tukajšnjo vrlo žensko podružnico s svojo
načelnico, gosp. E. Abramovo, družbenega
šolskega nadzornika gosp. dr. K. Glaserja ter
več drugzega odličnega občinstva.

Kratko po 4. uri otvoril se je vsposed. Mo-
čan tamburaški zbor pod vodstvom učitelja g. A.
Godine udaril je „Hej Slovenci“ in na to nastopil
je na odrn, krasno odličnem zastavami in po-
dobo svetih blagovestnikov, g. učit. M. Pretnar.

Od malega deteta nežne zibelke, od krep-
kega dečka, čile deklice, popeljal nas je v kraj,
kjer se zbuja v otroškem srcu prvi čut, ki ga
uvršča med človeštvo — v šolo. Razvil nam je
delovanje šole, razvil ono ljubezen do rodne ma-
tere domovine, koja vcepilja učitelj v nežna srca
mladine. A slednjič se je obrnil v krasnih besedah
do voditelja, osrčeval istega k nadaljnemu delo-
vanju z besedami „Pota naša niso posuta s cvet-

jem, pač pa s trnjem! A to naj te ne straši, pač
pa bodijo ti v tolažilo besede, da:

Slasti v srcu večje ni,
Če za vero, domovino
Dobro izrejal si mladino,
Blažil rod prihodnjih dnij!

Zahvaljevalje se mu na trudu in ljubavi do
mladine in učiteljstva, poslovil se je z željo, da bi
ga spremljevala blagost in sreča povsodi na novem
potu. Na to se je vršilo več pevskih točk, koje so
izvajali dečki in deklice kaj lepo s spremljevanjem
tamb. zbora.

Izmej deklamovalcev sta se odlikovala mali
učenec I. raz. A. Ličen po pesmici „Mrz beži“
in učenka II. raz. I. Ličen po pesnici „Nedelja“. Mej
posameznimi točkami vspehoda udaral je tam-
buraški zbor razne komade in s temi prav mnogo
pripomogel h krasnemu vspehu. Predstavljala se
je tudi mala igrice „Kdor ne uboga, ga tepe
nadloga“, koja so izvajali bivši učenci in učenke
zavoda in sicer Marij Dobrila, Josip Durnik,
Tonica Čarga in Katica Gorjup. Občno plo-
skaueje bilo je v polvato igralcem. Slednjič zahva-
lil se je prav ginljivo učenec I. Trebec v imenu
šolske mladine, na kar sta se izročila g. voditelju
dva krasna šopka svežih cvetic. Ganjen nastopil
je sedaj g. voditelj na oder ter prisrčno za-
hvalil na izkazani ljubezni: občinstvo, učiteljstvo
in mladino. Vspodbujal je isto k nadaljni vstraj-
nosti in ko je poslovivši se zadnjim „Z Bogom“,
stopil raz oder, takrat niso zalile solze le oče
drage mladine pač pa se tudi marsikateri odrasli
ni mogel vzdržati istih.

Sreča in blagost spremljata naj te na novem
potu! S to željo smo zaklicali vsi: „Z Bogom“. Omenjeno
bodi tudi, da se je nabralo za naše
prekoristno družbo sv. Cirila in Metoda 32 kron.

Veselica v Dekanih. Čitalnica v Dekanih pri-
redi svojo društveno veselico dne 12. aprila. Na
tej veselici boče svirala veteranska godba tržaška.
Razpored priobčimo svoječasnó.

O včerajšnjem koncertu „Glasbene Matice“
na Dunaju obljubljeno nam je daljše izvirno po-
ročilo.

Spomenik Valvazorju. Iz Ljubljane poročajo,
da nameruje ministerstvo za nauk in bogočastje
postaviti v Ljubljani spomenik slavnemu zgodovi-
narju Ivanu Vajkartu baronu Valvazorju, spisate-
lju slovečega, monumentalnega dela „Ehre des
Herzogthums Crain“ (Čast vojvodine Kranjske)
Mestni zastop Ljubljanski da se je izjavil priprav-
ljenim potrošiti v ta namen primerno svoto ter
brezplačno odstopiti prostor pred deželnim muze-
jem, kjer naj se postavi spomenik. Načrt za spo-
menik je napravil kipar Gangl.

S Srpence. Ker smo bili nedavno temu pri-
občili dopis s Srpence, v kojem so se nekdanjemu
županu Logarju odrekale zasluge za pogozdovanje,
smatramo za svojo dolžnost ponatisniti iz „Pri-
morca“ nastopni popravek:

„Omenjeni odlikovanec je prevzel prvi vlado
na Srpence. Vladal je izvrstno. Dokaz, da takratni
glavar Winkler mu je osebo prinesel v hišo sre-
brno svetinjo, diplom in še 100 gld. Prvi je bil g.
Logar, ki je začel pogozdovati „Pokrivilnik“, kjer je
bila golčava. Vsaka hiša morala je takrat na od-
ločeni jej prostor zasaditi ali topole, orehe ali
črešnje. Naslednje leto prosil je g. Logar glavar-
stvo, da bi poslalo bore in smreke, kar je isto
tudi storilo. Koze so se odpravile na ukaz g.
Logarja. Čast komur čast!“

Tako, sedaj smo čuli obe plati zvona! In
sedaj naj se pomirijo oni, ki so se morda razbur-
jali radi tega dopisa.

Izpred porotnega sodišča. V današnjem zju-
tranjem izdanju smo sporočili, da se je vršila
včeraj pred tržaško poroto razprava proti bivšemu
poštному odpravitelju v Nabrežini, 19letnemu Ru-
dolfu Puppisu iz Tomaja, obtoženemu poneverjenja
v uradu, zlorabe službene moči in krive prijave.
Povedali smo tudi, da je sodišče obsodilo Puppisa
na 10 mesecev teške ječe. Podlaga tej razpravi
bila je precej obširna obtožba, iz katere posne-
mamo na kratko ta-le dejstva: Dne 27. julija 1895.
oddala je tvrdka Husner in Lokar v Mirnem na
pošti v Rubijah priporočeno pismo na tvrdko
Dudner & Lustig na Dunaju. V pismu je bilo 13
gld., toda pismo ni došlo na Dunaj. Vsled rekla-
macije, ki jo je poslala omenjena tvrdka iz Mir-
nega, dokazali so, da je rečeno pismo došlo v Na-

Lastnik politično društvo „Edinosti“. **Izdavatelj in odgovorni urednik:** Julij Mikota. — Tiskarna Dolenc v Trstu.